

890.

**ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROLNICTWA
I REFORM ROLNYCH**

z dnia 5 września 1932 r.

**wydane w porozumieniu z Ministrem Przemysłu
i Handlu oraz Ministrem Spraw Wewnętrznych
o sprzedaży nawozów sztucznych.**

Na podstawie art. art. 2, 4, 5, 7 — 9, 11 — 13
oraz 18 ustawy z dnia 12 marca 1932 r. o sprzedaży
nawozów sztucznych (Dz. U. R. P. Nr. 30, poz. 300)
zarządza się co następuje:

§ 1. W wydawanem (wysykanem) nabywcy pi-
semnem zaświadczeniu, przewidzianem w art. 4 usta-
wy z dnia 12 marca 1932 r. o sprzedaży nawozów
sztucznych (Dz. U. R. P. Nr. 30, poz. 300), sprzedaw-
ca winien określić istotne dla danego nawozu sztucz-
nego składniki użyteczne dla roślin w sposób na-
stępujący:

dla saletry chilijskiej naturalnej, syntetycznej
saletry sodowej, saletry wapniowej, siarczanu amon-
owego, chlorku amonowego (salmiaku), mocznika,
saletry amonowej i azotniaku — winna być podana
w jednej liczbie zawartość azotu (N) przez użycie
wyrażenia „.....% azotu (N)“;

dla superfosfatu zwykłego i podwójnego, żużli
Thomasa (tomasyny, tomasówki) i żużli pokrewnych
oraz mączki fosforytowej — winna być podana w je-
dnej liczbie zawartość (rzeczywista lub przeliczenio-
wa) bezwodnika kwasu fosforowego (P_2O_5) przez
użycie wyrażenia „.....% P_2O_5 “;

dla kainitu i innych soli potasowych natural-
nych, oczyszczonych lub koncentrowanych — winna
być podana w jednej liczbie zawartość (rzeczywista
lub przeliczeniowa) tlenku potasu (K_2O) przez użycie
wyrażenia „.....% K_2O “;

dla wapna nawozowego (wapno palone, wap-
niak) — winna być podana w jednej liczbie zawar-
tość tlenku wapnia (CaO) przez użycie wyrażenia
„.....% CaO “.

Przy sprzedaży innych nawozów sztucznych,
nie będących mieszaninami nawozów wyżej wymie-
nionych (np. mączki kostne i rożowe, pudrety i t. p.)
sprzedawca winien określić w zaświadczeniu według
własnego uznania w sposób wyżej wskazany co naj-
mniej jeden istotny dla danego nawozu sztucznego
składnik użyteczny dla roślin.

Przy sprzedaży nawozów sztucznych miesza-
nych, w których skład wchodzi nawozy omówione
w ustępach poprzednich, istotne składniki użytecz-
ne dla roślin winny być przez sprzedawcę określane
w zaświadczeniu w sposób wskazany wyżej dla na-
wozów, będących częściami składowymi danej mie-
szaniny, sprzedawcy jednak wolno jest według włas-
nego uznania określić w zaświadczeniu nie wszyst-
kie zawarte w mieszaninie istotne składniki użytecz-
ne dla roślin, lecz tylko ten składnik, według które-
go ustalana jest cena danej mieszaniny (np. przy
sprzedaży nitrofosu sprzedawca winien jest określić

w zaświadczeniu jako istotne składniki użyteczne dla roślin bądź N i P_2O_5 , bądź tylko N).

Przy określaniu w pisemnym zaświadczeniu procentu istotnego składnika użytecznego dla roślin sprzedawca winien uwzględnić jedynie tę ilość składnika, która znajduje się we właściwych dla danego nawozu sztucznego związkach chemicznych.

Jako właściwe dla danego nawozu sztucznego uważa się następujące związki chemiczne:

Nazwa nawozu sztucznego	Określenie istotnego składnika użytecznego dla roślin	Właściwe związki
saletra chilijska naturalna	azot (N)	azotan sodu ($NaNO_3$)
syntetyczna saletra sodowa	azot (N)	azotan sodu ($NaNO_3$) i azotan amonowy (NH_4NO_3)
saletra wapniowa	azot (N)	azotan wapnia - Ca (NO_3) ₂ i azotan amonowy (NH_4NO_3)
siarczan i chlorek amonowy (salmiak)	azot (N)	amon (NH_3)
saletra amonowa	azot (N)	azotan amonowy (NH_4NO_3)
azotniak	azot (N)	wszelkie związki azotu
mocznik	azot (N)	karbamid-CO (NH_2) ₂
superfosfat zwykły i podwójny	P_2O_5	fosforan wapnia rozpuszczalny w wodzie
żuźle Thomasa (tomasyna, tomasówka) i żuźle pokrewne	P_2O_5	fosforany rozpuszczalne w 2% kwasie cytrynowym
mączki fosforytowe	P_2O_5	wszelkie związki fosforu
kainit oraz inne sole potasowe naturalne, oczyszczone lub kolcentrowane	K_2O	związki potasu rozpuszczalne w wodzie
wapno nawozowe (wapno palone, wapniak)	CaO	tlenek i węgiel wapnia (CaO i $CaCO_3$)
inne nawozy nie będące mieszaninami nawozów wyżej wymienionych	azot (N) P_2O_5 K_2O CaO	wszelkie związki " " " " " "

Przy określaniu istotnych składników użytecznych dla roślin w nawozach mieszanych sprzedawca winien uwzględnić jedynie te ilości składników, które znajdują się w związkach chemicznych, właściwych dla nawozów będących składnikami częściami mieszaniny.

Podany w zaświadczeniu procent istotnego dla danego nawozu sztucznego składnika użytecznego dla roślin winien oznaczać procentowy stosunek wagi tego składnika (N, P_2O_5 , K_2O , CaO) do wagi netto nawozu.

§ 2. Poza składnikami, wymienionymi w § 1 jako istotne dla nawozu sztucznego o danej nazwie, nie będą uważane za istotne inne zawarte w tych nawozach składniki i podawanie ich w pisemnym zaświadczeniu jest zabronione.

§ 3. Prócz danych, wymienionych w art. 4 pkt. a — e ustawy o sprzedaży nawozów sztucznych, sprzedawca winien nadto w odniesieniu do poszczególnych nawozów sztucznych zamieścić w pisemnym zaświadczeniu:

numer bieżący lub inny znak szczególny zaświadczenia;

wagę wydanego (wyslanego) nawozu sztucznego;

nazwę przedsiębiorstwa (kopalni, zakładu przemysłowego), z którego nawóz pochodzi, a w stosunku do nawozów zagranicznych — nazwę kraju, z którego nawóz pochodzi;

imię i nazwisko oraz adres osoby lub nazwę i adres firmy, której nawóz wydano (wysłano);
miejsce i datę wydania zaświadczenia;
podpis, pieczęć lub inny znak sprzedawcy.

W wypadkach, przewidzianych w § 6 niniejszego rozporządzenia, sprzedawca winien oznaczyć nadto w pisemnym zaświadczeniu termin, do którego poda do wiadomości nabywcy zawartość procentową istotnego (nych) składnika (ków) użytecznego (nych) dla roślin w wydanym (wysłanym) nawozie sztucznym.

§ 4. Każdy sprzedawca, o ile jest osobą handlującą nawozami sztucznymi, winien prowadzić wykaz sprzedanych nawozów sztucznych w specjalnej księdze lub zeszyte o ponumerowanych stronach. W wykazie tym winna być kolejno zapisywana każda sprzedaż nawozu sztucznego z odnotowaniem w oddzielnych rubrykach następujących danych:

numer bieżący sprzedaży;

data wydania (wysłania) nawozu sztucznego;

imię i nazwisko (lub firma) oraz adres osoby (firmy), której nawóz wydano (wysłano);

nazwa nawozu sztucznego;

waga wydanego (wyslanego) nawozu sztucznego;

określenie ilości procentowej oraz jakości zawartego (tych) w nawozie sztucznym istotnego (nych) składnika (ków) użytecznego (nych) dla roślin w sposób przewidziany w niniejszym rozporządzeniu dla określania tych ilości i jakości w pisemnym zaświadczeniu;

numer, względnie znak szczególny wydanego (wyslanego) nabywcy pisemnego zaświadczenia.

Zapisy w wykazie winny być ściśle zgodne z danymi, zamieszczanymi przez sprzedawcę w wydawanych (wysyłanych) nabywcom pisemnych zaświadczeniach.

Jeżeli sprzedawca przy wydawaniu pisemnych zaświadczeń posługuje się specjalną książeczką lub zeszytem o stronach ponumerowanych, w której pozostają odpisy wydanych zaświadczeń, odpisy te zastępować będą określony wyżej wykaz.

Sprzedawca nie jest również obowiązany do prowadzenia specjalnego wykazu sprzedanych nawozów sztucznych w wypadku, jeżeli dane wymagane dla wykazu odnotowywać będzie w swej księdze handlowej i księgę tę okazywać będzie osobom upoważnionym do nadzoru nad sprzedażą nawozów sztucznych.

§ 5. Każda osoba fizyczna lub prawna, zajmująca się zawodowo sprzedażą nawozów sztucznych, winna w ciągu dni 30 od wejścia w życie niniejszego rozporządzenia lub od rozpoczęcia handlu nawozami sztucznymi złożyć za pokwitowaniem właściwej powiatowej władzy administracji ogólnej, bądź też przesłać tej władzy listem poleconym zawiadomienie, iż zajmuje się sprzedażą nawozów sztucznych, oraz podać w tem zawiadomieniu dokładne adresy swego przedsiębiorstwa oraz jego oddziałów, filji, biur sprzedaży, składnic i t. p.

Osoby wymienione w ust. 1 niniejszego paragrafu w razie zaprzestania sprzedaży nawozów sztucznych, jako też w razie zmian zaszytych w ich nazwie lub adresie, bądź nazwie lub adresie ich oddziałów, filji i t. p. winny zawiadomić o tem w ciągu 30 dni właściwą powiatową władzę administracji ogólnej.

§ 6. Krajowym kopalniom i fabrykom przy sprzedaży wyprodukowanych przez nie nawozów sztucznych, jak również osobom i firmom przy sprzedaży nawozów sztucznych, sprowadzanych przez nie z zagranicy, zezwala się na niepodawanie w wydawanych (wysyłanych) przy sprzedaży poszczególnych nawozów sztucznych pisemnych zaświadczeniach określeń wymaganych przez postanowienie pkt. c art. 4 ustawy o sprzedaży nawozów sztucznych, z tem jednak zastrzeżeniem, że określenia te winny być w tych wypadkach przez te kopalnie, fabryki, osoby i firmy podane pisemnie do wiadomości nabywcy lub osób wskazanych przez nabywców (ust. 3 art. 4 tejże ustawy) najdalej przed upływem dni 14 od chwili wydania (wysłania) nawozu sztucznego.

§ 7. Jeżeli nawóz sztuczny sprzedawany jest w opakowaniu, sprzedawca winien umieścić na opakowaniu napis, zawierający następujące dane:

wyrazy „nawóz sztuczny“;

nazwę nawozu sztucznego;

nazwę przedsiębiorstwa (kopalni, zakładu przemysłowego), z którego nawóz sztuczny pochodzi, w stosunku zaś do nawozu pochodzenia zagranicznego — nazwę kraju, z którego nawóz pochodzi;

określenie ilości i jakości zawartych w nawozie sztucznym istotnych składników użytecznych dla

roślin, wyrażone w sposób przewidziany w niniejszym rozporządzeniu.

Oprócz napisu o treści wyżej określonej sprzedawcy wolno jest podać na opakowaniu jedynie wagę nawozu, znaki fabryczne lub handlowe oraz wskazówki, dotyczące sposobu użycia nawozu; podawanie na opakowaniu innych danych jest zabronione.

Dane, określone w poprzednim ustępie, winny być na opakowaniu umieszczone oddzielnie od napisu określonego w pierwszym ustępie niniejszego paragrafu.

Napisy na opakowaniu nawozów sztucznych mogą być dokonywane bądź bezpośrednio na zewnętrznej stronie opakowania (na worku, beczce, blaszance i t. p.), bądź na trwałej etykietce na opakowaniu naklejonej lub w inny sposób do niego trwale przymocowanej. Napisy te winny być dokonane w sposób trwały i czytelny literami drukowanymi (drukowane, odbite pieczęcią i t. p.). Napis określony w ustępie pierwszym niniejszego paragrafu, umieszczony bezpośrednio na opakowaniu, winien być dokonany przy użyciu liter o wysokości co najmniej 1,5 cm, na etykietkach zaś — literami o wysokości co najmniej 2 mm.

§ 8. Niepodlegające odpowiedzialności karnej odchylenia, jakie mogą zachodzić pomiędzy podaną przez sprzedawcę w pisemnym zaświadczeniu i w napisie na opakowaniu nawozu sztucznego zawartością procentową istotnego składnika użytecznego dla roślin, a rzeczywistą zawartością tego składnika w nawozie sztucznym, nie mogą przekraczać następujących wielkości przy normalnym stanie wilgotności nawozu:

dla saletry amonowej	1% azotu (N)
dla saletry chilijskiej naturalnej oraz syntetycznej saletry sodowej i wapniowej	1,5% azotu (N)
dla azotniaku	4% azotu (N)
dla nawozów potasowych zagranicznego pochodzenia	3% tlenku potasu (K_2O)
dla wszelkich innych nawozów, w których sprzedawca określa tylko jeden istotny składnik użyteczny	2% azotu (N) 2% bezwodnika kwasu fosforowego (P_2O_5) 5% tlenku potasu (K_2O) 10% tlenku wapnia (CaO)
dla tomasyny azotniakowanej	3% azotu (N) 2% bezwodnika kwasu fosforowego (P_2O_5)
dla nawozów, w których sprzedawca oznacza więcej niż jeden istotny składnik użyteczny	1,5% azotu (N) 1,5% bezwodnika kwasu fosforowego (P_2O_5) 3% tlenku potasu (K_2O) 5% tlenku wapnia (CaO)

W odniesieniu do ostatniej z wymienionych grup łączne dopuszczalne odchylenie dla wszystkich określonych przez sprzedawcę istotnych składników użytecznych dla roślin nie może przekraczać 5%.

Ustalona w niniejszym paragrafie dla poszczególnych nawozów sztucznych wielkość dopuszczalnych odchyień należy rozumieć jako różnicę między podaną przez sprzedawcę w pisemnym zaświadczeniu i w napisie na opakowaniu zawartością procentową istotnego składnika użytecznego dla roślin, a rzeczywistą zawartością tego składnika w nawozie sztucznym przy normalnym stanie wilgotności nawozu (np. jeżeli zawartość azotu w azotniaku podana została przez sprzedającego w wysokości 22%, a zawartość rzeczywista przy normalnym stanie wilgotności azotniaku wynosiła 19%, to różnica — 22% mniej 19% — wynosi 3%, a zatem leży w granicach normy dopuszczalnego odchylenia).

§ 9. Sprzedaż nawozów sztucznych o nazwach niżej podanych, chociażby nazwy te były uzupełnione jakimikolwiek dodatkowymi określeniami, jest zabroniona, o ile rzeczywista zawartość istotnych dla nawozów o tych nazwach składników użytecznych dla roślin, występujących we właściwych dla tych składników związkach (§ 1), jest mniejsza od następujących ilości, obliczonych przy normalnym stanie wilgotności nawozu:

saletra chilijska	14% azotu (N)
saletra sodowa azotan sodu (sodowy)	
saletra wapniowa	14% azotu (N)
siarczan amonu (amonowy)	19% azotu (N)
chlerek amonowy, salmiak	24% azotu (N)
saletra amonowa azotan amonowy	33% azotu (N)
superfosfat	14% bezwodnika kwasu fosforowego (P_2O_5)
żuźle Thomasa tomasówka tomasyna	14% bezwodnika kwasu fosforowego (P_2O_5)

Zabroniona jest również sprzedaż saletry chilijskiej, zawierającej więcej niż 0,2% nadchloranu sodowego ($NaClO_3$) oraz siarczanu amonowego, zawierającego więcej niż 0,01% rodanku amonowego (NH_4CNS).

§ 10. Nadzór nad sprzedażą nawozów sztucznych należy do właściwych władz administracji ogólnej; bezpośredni nadzór nad sprzedażą tych nawozów sprawuje właściwa powiatowa władza administracji ogólnej (w powiatach miejskich województw południowych i zachodnich — prezydenci miast).

Do współdziałania z temi władzami przy wykonywaniu nadzoru powołuje się powiatowy samorząd terytorjalny (na obszarach stanowiących powiaty miejskie — samorząd miejski), izby rolnicze, izby przemysłowo-handlowe oraz społeczne organizacje ogólnoroślinnicze, nie zajmujące się zawodowo handlem nawozami sztucznymi.

Powołane w myśl powyższego ustępu organizacje samorządowe i społeczne podadzą powiatowej władzy administracji ogólnej imiona i nazwiska tych członków swych władz i funkcjonariuszów, którzy z ramienia organizacji zostają wyznaczeni do współdziałania w wykonywaniu nadzoru nad sprzedażą nawozów sztucznych.

Powiatowa władza administracji ogólnej wyda odpowiednie pisemne upoważnienia do wykonywania nadzoru takiej ilości osób, jaka okaże się dla danego terenu potrzebna.

§ 11. Wymienione w § 10 organa nadzoru mają prawo wstępu — w godzinach przepisanych dla czynności handlowych — do wszelkich handlowych pomieszczeń przedsiębiorstw, zajmujących się sprzedażą nawozów sztucznych, przeglądania zaświadczeń, dotyczących nabycia nawozów sztucznych, i prowadzonego przez przedsiębiorstwo wykazu sprzedanych nawozów sztucznych oraz pobierania bezpłatnie w celu przygotowania prób nawozów sztucznych w ilości do 2 kg z każdego znajdującego się w składzie rodzaju i gatunku nawozu sztucznego.

Za zgodą nabywcy organa te mają również prawo bezpłatnego pobierania prób nawozów sztucznych, dostarczonych nabywcy lub będących w stadium przewozu do nabywcy, a także przeglądania posiadanych przez nabywcę pisemnych zaświadczeń oraz innych dokumentów uznanych za równoznaczne z zaświadczeniami.

Wymienione organa przed przystąpieniem do swych czynności winny okazać osobom interesowanym legitymację służbowe lub upoważnienia, przewidziane w § 10 niniejszego rozporządzenia.

Z czynności swych organ nadzoru sporządza w 2 egzemplarzach protokoł, zawierający następujące dane:

imię i nazwisko osoby przeprowadzającej kontrolę oraz wymienienie jej charakteru służbowego; miejsce i datę dokonania kontroli; imię i nazwisko (firmę) oraz adres właściciela kontrolowanego przedsiębiorstwa lub imię i nazwisko oraz adres nabywcy nawozu; krótki opis przeprowadzonych czynności kontroli oraz podanie jej wyników; wyjaśnienia właściciela kontrolowanej firmy lub osoby jego zastępującej albo nabywcy nawozu; podpis osoby dokonywającej kontroli.

Osoba przeprowadzająca kontrolę winna zaproponować właścicielowi kontrolowanego przedsiębiorstwa lub osobie jego zastępującej lub też nabywcy nawozu podpisanie protokołu, a w razie odmowy podpisu uczynić o tem wzmiankę w protokole. Właściciel przedsiębiorstwa, względnie osoba jego zastępująca, ma prawo żądać wydania mu niezwłocznie po ukończeniu kontroli odpisu protokołu.

§ 12. Przy pobieraniu prób należy się stosować do postanowień następujących.

Z każdego podlegającego badaniu nawozu sztucznego winny być pobrane 3 próbki, zawierające nie mniej niż po 100 g nawozu każda, możliwie identycznej jakości, odpowiadającej przeciętnej jakości nawozu badanego.

Na workach (beczkach, blaszankach i t. p.), z których pobrano próbki, osoba pobierająca próbki umieszcza nalepkę opatrzoną jej podpisem z napisem: „Otwarto dla pobrania próbki dnia 193 . . . r.”

Niezależnie od protokołu ogólnego, przewidzianego w § 11, osoba dokonywająca kontroli winna sporządzić w 4 egzemplarzach protokół pobrania próbki osobno dla każdego nawozu, z którego pobrano próbkę.

Protokół ten winien zawierać następujące dane:

imię i nazwisko osoby przeprowadzającej kontrolę oraz wymienienie jej charakteru służbowego; miejsce i datę dokonanej kontroli;

imię i nazwisko (firmę) oraz adres właściciela kontrolowanego przedsiębiorstwa lub imię i nazwisko oraz adres nabywcy nawozu;

bliższe określenie nawozu sztucznego, z którego pobrano próbki: nazwę nawozu, jego ilość i stan fizyczny, rodzaj opakowania, napisy na opakowaniu, znaki fabryczne i t. p.;

podpis osoby dokonywającej kontroli.

Jeden egzemplarz pobranej próbki nawozu sztucznego wraz z jednym egzemplarzem protokołu pobrania próbki powiatowa władza administracji ogólnej (§ 10 ust. 1) przesyła do analizy do jednego z wymienionych w § 13 zakładów, wskazując, jakie składniki mają być analitycznie oznaczone. Pozostałe dwa egzemplarze próbki wraz z dwoma protokołami powiatowa władza administracji ogólnej przechowuje do czasu, gdy mogą one być potrzebne dla ponownego dokonania analizy.

Jeden egzemplarz protokołu pobrania próby dołącza się do ogólnego protokołu, przewidzianego w § 11.

§ 13. Analizy próbek nawozów sztucznych dla celów nadzoru nad sprzedażą nawozów sztucznych dokonywane będą przy zastosowaniu metod analitycznych, ustalonych przez Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych.

Do wykonywania analiz próbek nawozów sztucznych upoważnione zostają:

Państwowy Instytut Naukowy Gospodarstwa Wiejskiego (Pracownia Chemiczna w Bydgoszczy), Muzeum Przemysłu i Rolnictwa w Warszawie, Zakład Rolniczy Doświadczalny Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, Wielkopolska Izba Rolnicza w Poznaniu, Pomorska Izba Rolnicza w Toruniu, Śląska Izba Rolnicza (Pracownia Chemiczna w Cieszynie),

Instytut Chemii Rolniczej i Gleboznawstwa Politechniki Lwowskiej w Dublinach.

Wymienione instytucje wynik dokonanej analizy przesyłają właściwej powiatowej władzy administracji ogólnej (§ 10 ust. 1).

§ 14. Postanowienia, zawarte w ustawie z dnia 12 marca 1932 r. o sprzedaży nawozów sztucznych (Dz. U. R. P. Nr. 30, poz. 300) oraz postanowienia niniejszego rozporządzenia, dotyczące obowiązku wydawania nabywcom nawozów sztucznych pisemnych zaświadczeń, obowiązku prowadzenia wy-

kazu sprzedaży i obowiązku umieszczenia napisu na opakowaniu, nie mają zastosowania w wypadkach, jeżeli nawóz sztuczny sprzedawany jest w ilości mniejszej od 50 kg, a także bez względu na ilość nawozu w wypadkach, gdy sprzedawany nawóz sztuczny znajduje się w paczkach, torbkach, blaszankach i t. p. o wadze nieprzekraczającej 5 kg brutto.

Ograniczenia handlu nawozami sztucznymi, przewidziane w ustawie z dnia 12 marca 1932 r. o sprzedaży nawozów sztucznych (Dz. U. R. P. Nr. 30, poz. 300) oraz w niniejszym rozporządzeniu, a mianowicie ograniczenia, wynikające z postanowień, dotyczących obowiązku wydawania pisemnych zaświadczeń, obowiązku prowadzenia wykazów sprzedanych nawozów sztucznych, napisów na opakowaniu, norm najmniejszej zawartości składników użytecznych dla roślin i norm największej zawartości składników szkodliwych oraz dotyczących pobierania prób, nie będą stosowane przy sprzedaży nawozów sztucznych za granicę.

§ 15. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie w 30 dni po dniu ogłoszenia, z wyjątkiem postanowień § 7, które wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 1933 r.

Minister Rolnictwa i Reform Rolnych:

Sew. Ludkiewicz

Minister Przemysłu i Handlu: *Zarzycki*

Minister Spraw Wewnętrznych: *Bronisław Pieracki*